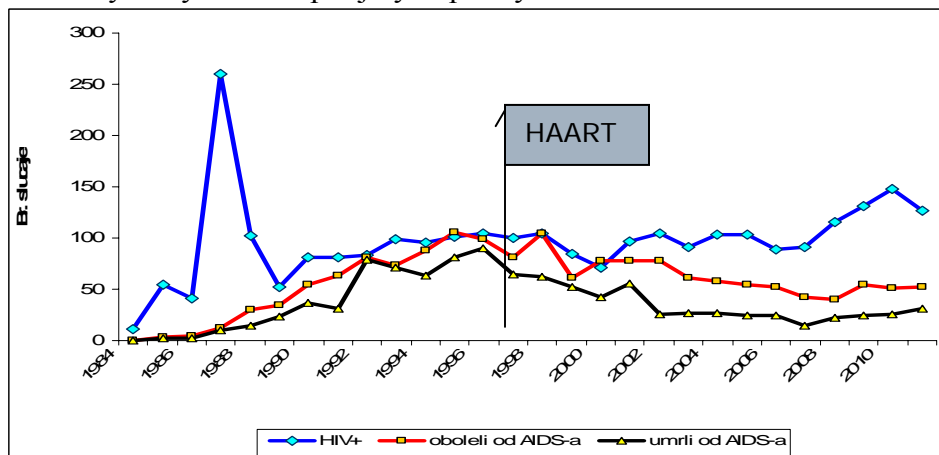

Епидемија HIV инфекције у Републици Србији крајем новембра 2012. године

- Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” од почетка епидемије, 1985. године, до 20. новембра 2012. године у Републици Србији је регистровано 2820 особа инфицираних HIV-ом, од којих је 1620 особа оболело од AIDS-а (57% свих регистрованих HIV позитивних особа), а 1126 HIV позитивних особа је умрло (1038 од AIDS-а, а 88 од болести или стања која нису повезана са HIV инфекцијом).
- Београд је најтеже погођен HIV епидемијом, али и највећи број особа се тестира у Београду.
- У периоду јануар-новембар 2012. године новорегистровано је 95 особа инфицираних HIV-ом.
- У истом периоду код 26 особа је дијагностикован AIDS (сида), док је 11 особа умрло од AIDS-а.

Од 1997. године високо активна антиретровирусна терапија (HAART) је доступна и бесплатна у Републици Србији, тј. сви трошкови лечења иду на терет Републичког завода за здравствено осигурање за све здравствене осигуранике којима је лечење индикувано. Од 2008. године лечење HIV инфекције је децентрализовано, односно реализује се у Институту за инфективне и тропске болести при Клиничком центру Србије у Београду, у Клиничком центру Војводине у Новом Саду, Клиничком центру у Нишу, а од 2009. године и у Клиничком центру у Крагујевцу. У периоду 2003–2011. година регистровано је значајно повећање особа инфицираних HIV-ом на лечењу комбинованом антиретровирусном терапијом (са 330 особа крајем 2003. године на око 1000 особа крајем 2011. године), а од 2000. године регистрована је и значајна редукација оболевања и умирања од AIDS-а (графикон 1).

Графикон 1. Број регистрованих HIV позитивних особа, оболелих и умрлих од AIDS-а у Републици Србији у периоду 1984–2011. године

Према званично доступним подацима у Србији су крајем новембра 2012. године живеле 1694 особе инфициране HIV-ом. Међутим, најновије процене UNAIDS-а указују да још око 1800 особа у нашој земљи не зна да је инфицирано HIV-ом. Знајући да HIV инфекција може дуги низ година протицати без икаквих знакова и симптома, једини начин да се открије HIV инфекција је да се особа која је имала неки ризик тестира на HIV. Наравно да би свако тестирање на HIV требало да буде добровољно уз обавезно саветовање пре и после тестирања, а у циљу пружања правих и стручних информација потребних клијенту да донесе одлуку да ли је прави тренутак за тестирање, али и да препозна стварни ризик тј. ризично понашање које је практиковао или које и даље упражњава, те да исто промени у циљу превенирања инфицирања HIV-ом у будућности. С друге стране, HIV позитивне особе имају могућност да уђу у програм праћења и контроле сопствене HIV инфекције, односно у програм лечења који даје одличне резултате, како у свету тако и у нашој земљи, те је данас HIV инфекција хронично стање са којим се може квалитетно и дуго живети, али само уколико се правовременим и адекватним специфичним лечењем контролише репликација HIV-а.

Од 95 новооткривених особа инфицираних HIV-ом у периоду од јануара до новембра 2012. године, 53 особе (56%) су из Београда, 22 (23%) из Војводине, а петина је из осталих округа централне Србије (20 особа). Регистровано је скоро тринаест пута више мушкараца у односу на жене (88 мушкараца и 7 жена). Већина новооткривених HIV позитивних особа је узраста 20–49 година (78 особа односно 82%), при чему је свака трећа особа добила 20–29 година (28 особа односно 29%). Регистроване су и две особе инфициране HIV-ом узраста 15–19 година. У односу на начин трансмисије код 78 особа HIV је пренешен незаштићеним сексуалним односом (82% свих новооткривених HIV позитивних особа), од којих је 59 мушкараца који су пријавили ризичне сексуалне односе са другим мушкарцима. У истом периоду новорегистроване су само две HIV позитивне особе (2%) међу инјектирајућим корисницима дроге, док за шестину новорегистрованих случајева (15 особа тј. 16%) није пријављен начин преноса HIV-а. У посматраном временском периоду свака трећа новооткривена HIV позитивна особа је свој HIV статус сазнала тек у терминалном стадијуму инфекције (30 особа тј. 32%), што указује да се и поред доступног добровољног, бесплатног, поверљивог или анонимног тестирања на HIV праћеног саветовањем пре и после тестирања у 23 града у Републици Србији током целе године, значајан удео особа инфицираних HIV-ом не тестира благовремено и на тај начин значајно редукује могућност успешног лечења у циљу контроле HIV инфекције, односно спречавања оболевања и умирања од AIDS-а. С друге стране, током 2012. године новооткривено је 56 (59%) HIV позитивних особа без икаквих симптома и манифестних знакова HIV инфекције.

Од 26 новорегистрованих особа оболелих од AIDS-а током 2012. године, 23 су особе мушког, а три особе женског пола (однос полова 7,7 :1). У Београду је регистровано 16 случајева оболевања од AIDS-а (62%), док је на територији Војводине регистровано четири случаја клинички манифестног оболења

узрокованог HIV-ом (15%). Највише оболелих од AIDS-а регистровано је у узрасној групи 30–59 година (21 особа тј. 81%), али и код две особа узраста 20–29 година (7%). По начину трансмисије 18 особа новооболелих од AIDS-а (70%) је регистровано међу особама које су инфициране HIV-ом сексуалним путем, две (7%) међу инјектирајућим корисницима дроге, а код 6 особа оболелих од AIDS-а (23%) начин трансмисије није пријављен.

Од регистрованих 11 особа умрлих од AIDS-а у периоду јануар–новембар 2012. године 7 особа (64%) је из Београда, док је на територији Војводине регистрован један смртни исход. У односу на пол међу умрлима од AIDS-а током 2012. године регистровано је 10 мушкараца и једна жена. Највећи број особа умрлих од AIDS-а регистрован је у узрасту 40 и више година (8 особа тј. 73%), али регистроване су и два смртна исхода у узрасној групи 25–29 година (18%). У односу на трансмисивну категорију највећи број умрлих од AIDS-а регистрован је међу особама које су HIV стекле незаштићеним сексуалним контактом (6 особа односно 55%), док су две умрле особе биле припадници популације инјектирајућих корисника дроге (18%), а за три умрле особе није пријављен начин преношења HIV инфекције. Регистровано је 7 смртних исхода (64%) међу новооткривеним особама инфицираним HIV-ом код којих је током 2012. године истовремено дијагностиковано и оболевање од AIDS-а, док је код четири умрла лица AIDS дијагностикован у периоду од 2008. до 2011. године.